

4.9.2020

Nylands förbund

Toimisto@uudenmaanliitto.fi

Dnr 581/2018 (17.6.2020)

UTLÅTANDE OM PRIORITERINGAR OCH RIKTLINJER FÖR KLIMATFÄRDPLANEN FÖR ETT KLIMATNEUTRALT NYLAND 2035

SLC Nyland och SLC (nedan i fortsättning SLC) tackar för möjligheten att kommentera färdplanen för ett klimatneutralt Nyland 2035. SLC ser färdplanen som viktig för att kunna nå målet att Nyland som landskap är kolneutralt år 2035, som är synnerligen ambitiöst.

Allmänt

Utsläppen av växthusgaser i Nyland har beräknats uppgå till 8,1 miljoner ton CO₂-ekv år 2017, vilket motsvarar drygt en femtedel av Finlands kommuners totala utsläpp. Nylands befolkning utgör ca 30 % av hela landets befolkning, så per capita ligger utsläppen under medeltalet för hela landet. De största utsläppskällorna är uppvärmning (42 %), vägtrafik (28 %) och konsumtions-el (13 %). Jordbruket står för ca 3 % av utsläppen, medan skogsbruket är i stort sett kolneutralt. Enligt färdplanen bör utsläppen minska med 80 % från utgångsnivån 1990 till år 2035, medan resterande 20 % av utsläppen skall täckas av kolsänkor och kompensation, för att uppnå klimatneutralitet. Skogarna i Nyland utgör 2,6 % av skogarna i Finland, och kan givetvis inte ta hand om 30 % av Finlands befolknings utsläpp. Av den nyländska befolkningen har många dock skogar på olika håll i Finland, som kunde ingå i kompensationen man räknar med utanför landskapets gränser.

Prioriteringar och målsättningar

Färdplanen för ett klimatneutralt Nyland granskar utsläppen av växthusgaser och kolsänkornas mängd och fördelning inom landskapet och kommunvis samt vilka möjligheter det finns att minska utsläppen. Färdplanen omfattar fem prioriteringar genom vilka eftersträvas ett klimatneutralt Nyland före år 2035. Utöver de åtgärder som minskar utsläpp ska man fästa vikt vid kolsänkor och andra kompenseringsåtgärder. Därför har den prioritering som gäller kolsänkor, förstärkning av dem och kompenseringsåtgärder blivit en sjätte prioritering i färdplanen. SLC ser detta som ett viktigt och välkomment tillägg, som borde beaktas bättre i det fortsatta arbetet. Utifrån prioriteringarna har man skisserat de viktigaste riktlinjerna för att minska utsläpp.

SLC anser det som möjligt och eftersträvarsvärt att öka kolbindningen inom jord- och skogsbruket, men konstaterar att det inte går att öka kolbindningen i Nyland så mycket att det skulle täcka en stor del av de resterande utsläppen. Skogen kan fungera som en delösning, men inte som en lösning i den omfattning som förslaget framför. Om kompensationsmöjligheterna är begränsade bör utsläppen minska ytterligare för att nå målet om kolneutralitet.

Process

Jord- och skogsbruk är i praktiken de enda sektorer som alls kan binda kol. Jord- och skogsbruket kan dessutom bidra med några av de få realistiska ersättarna till fossila bränslen som kan tas i bruk i större skala,

biogas och flis. Trots deras viktiga roll har jord- och skogsbruksnäringarna och markägarorganisationerna inte involverats i tillräcklig grad i beredningen av färdplanen. Vi förutsätter att man tar dessa bättre i betraktande i det fortsatta arbetet med färdplanen.

Riktlinjer

Klimatsmart markanvändning och byggnation

Nylands förbund och kommunerna har en nyckelroll gällande markanvändning och byggande. SLC understöder att man i planläggningen skall beakta behoven inom cirkulär ekonomi. Jord- och skogsbruket kan bidra med ökad kolbindning. Man bör därför undvika att minska på jord- och skogsbruksmarken, vilket bör beaktas vid samhällsbyggande och planläggning. Nylands avskogning borde bromsas upp på kort sikt och stoppas på längre sikt. SLC påpekar att hållbart skogsbruk som sker i privata skogar är inte orsaken till Nylands avskogning. På kort sikt är beskogning av stora arealer i Nyland mycket utmanande, om inte direkt orealistiskt.

Färdplanen kunde innehålla mera konkreta åtgärder gällande hur Nylands förbund och kommunerna ska beakta klimatmålen i planläggningen. Det bör göras en systematisk bedömning av hur planläggningen och byggnationen inverkar på klimatmålen. Ändring av skog till annan markanvändning minskar till exempel på skogens möjligheter att fungera som kolsänka.

Byggande i trä bör befrämjas. Det borde ställas upp kvantitativa mål för all offentlig nybyggnad samt mål enligt specifika byggnadskategorier, bland annat för byggnader som används inom undervisnings- och vårdsektorn. Också trähöghusbyggande borde befrämjas.

Smarta, trygga och utsläppsfria färdsätt

Vägnätet i glesbygden är viktigt att upprätthålla. Det behövs även för transport av biobränslen, såväl lokalt som för huvudstadsregionens behov. Ett nätverk med laddningsstationer och gastankningsstationer behöver i brådskande ordning utvecklas i hela Nyland. Genom satsningar på förbättrade dataförbindelser kan möjligheterna att jobba på distans förbättras och behovet av att färdas till olika ställen minskas. Genom klimatsmarta lösningar kan boende och arbete på landsbygden utvecklas.

Snabb och rättvis energiovergång

Målsättningen om kolneutralitet 2035 innebär att fossil energi skall köras ned under en tajt tidtabell. SLC påpekar att denna målsättning är mycket ambitiös. Utfasning av fossila bränslen är central, men kräver satsningar på bioenergi, inte minst biogas och annan förnybar energi. Potentialen för biogas och lokala biogasanläggningar bör kartläggas i kommunerna.

I jordbrukets klimatvägkarta (se närmare nedan) ingår biogasproduktionen som en viktig del och där utgår man från antagandet att åkrar i framtiden kommer att användas mer mångsidigt och att användningen av biogas blir en bestående del av energimarknaden.

En ökad energianvändning av trä är ett medel att minska användning av fossila bränslen i landskapet, men förutsätter en ökning i tillgång av råmaterial utanför landskapet och logistiska satsningar i skogsvägar, lagring och terminaler.

Klimatneutral cirkulär ekonomi

Skogens tillväxt och virkesanvändningen är viktig för att dämpa klimatförändringen och bidra till målsättningen om ett kolneutralt Nyland 2035. Hur stor kolsänka är realistiskt att räkna med för skogen? SLC påminner om att 75 % av skogarna i Nyland är privatägda. Klimatfärdplanen påverkar dessa främst indirekt. Upprätthållandet av skogarnas växtkraft är viktig både för att uthålligt kunna öka avverkingarna och samtidigt öka kolbindningen. Det krävs även för stockproduktion, där kolet kan bindas för en längre tid i virket. Välväxande och friska skogar är avgörande för att förebygga stora skogsskador och därmed minskad kolbindning i Nyland. Det regionala skogsprogrammet som nyss varit på remiss utgör en bra grund för klimatåtgärderna inom skogsbruket.

Jordbrukets klimatvägkarta som Naturresursinstitutet Luke tagit fram på uppdrag av producentorganisationerna visar på vilket sätt jordbrukssektorn kunde delta i tacklandet av den samhälleliga utmaningen att uppnå klimatneutralitet till 2035. Den visar hurdana förändringar det krävs inom jordbrukssektorn och det övriga samhället för att minska klimatutsläppen och öka kolbindningen.

Jordbrukets vägkarta grundar sig på befintlig forskning och beräkningsmetoder, och enligt de nuvarande beräkningarna kan jordbrukets utsläpp av växthusgaser minskas från nuvarande med 29 procent till 2035 så att jordbrukets verksamhetsförutsättningar bevaras. Vart efter att forskningsinformationen ökar kan det vara möjligt, genom att utveckla kolbindningen på mineraljordar och effektivera åtgärderna på torvjordar, att minska utsläppen med uppemot 42 procent till 2035 om skördarna ökar och om odlingsteknologin utvecklas. Största delen av jordbrukets utsläpp kommer från jordmånen, som kommer att ha en central betydelse för jordbrukets klimatpåverkan. Jordmånen är i och med sin kolbindande förmåga en betydande del av lösningen, oberoende av hurdan produktion vi bedriver i Finland 2035.

Hållbar konsumtion och produktion

SLC understöder att man i den offentliga upphandlingen beaktar klimatpåverkan och att tillgången till närmast förbättras. Kommunerna bör i planläggningen styra byggandet mot mera klimatvänliga material. Man bör eftersträva att införa koldioxidsnåla lösningar i hela ekonomin. Detta bör ske på ett socialt och ekonomiskt rättvist sätt.

Förstärkta kolsänkor och kompensering av utsläpp

SLC framhåller att ett aktivt skogsbruk är en grundförutsättning för effektiv kolbindning i skogen. Klimatsmarta jordbruksmetoder ökar kolbindningen, då man förbättrar markens struktur och ökar produktiviteten. SLC framhåller att för att det skall bli möjligt att utnyttja åkermarkens kapacitet att binda kol måste vetenskaplig forskning kombineras med praktiskt jordbruk. Det räcker inte med att minska utsläppen, utan kolbindningen och markens kolreservoarer måste också ökas. Arbetet med detta pågår aktivt i bland annat projektet Carbon Action. Det behöver dessutom utvecklas metoder för att vetenskapligt påvisa ökad kolbindning. Verifiering är också en förutsättning för en fungerande kolmarknad. Det finns många högskolor och forskningsinstitut i Nyland med vilka Nylands förbund kan ha en aktiv interaktion för att utveckla dessa metoder och modeller.

Det borde förtydligas vad som i färdplanen avses med regionala kompensationsmodeller (seudullisia kompensaaatiomalleja).

SLC betonar vikten av ekonomiska förutsättningar och social rättvisa, samt uppdaterad forskning om klimatåtgärdernas effekt.

Färdplanen bör utmytna i mer konkreta åtgärder och ansvarsroller för att målsättningen skall kunna uppnås. Det behövs ytterligare ekonomiska styrmedel för detta, utöver de finansieringskällor som nämns i färdplanen.

SLC Nyland (Nylands svenska producentförbund NSP r.f.)
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Bjarne Westerlund
Verksamhetsledare, SLC Nyland

Viktor Harvio
Skogsombudsman, SLC